

Senator prof. dr. J. W. van Hulst.

Sprekend namens de Unievoorzitters . . .

Rede van prof. dr. J. W. van Hulst op de opheffings Algemene Ledenvergadering van de CHU in Ede, 13 september 1980

Deze titel is natuurlijk **te** aanmatigend. Sedert de oprichting van de Unie zijn er nogal wat voorzitters geweest. Markante namen komen in onze gedachten. Maar velen van hen behoren niet meer tot de levenden.

Hoe zou ik ooit namens hen kunnen spreken? Anderen genieten nog wel het voorrecht van adem en hartslag: enkelen zijn gelukkig in ons midden.

Maar ik heb hen over 't geen ik zeggen ga, niet geraadpleegd. Zij zullen dus wel met zeer gespitste oren luisteren, wat ook **namens hen** naar voren wordt gebracht op dit moment.

Toch heb ik de hoop, dat ook zij zich enigermate in mijn woorden kunnen vinden.

Profiel van een voorzitter

Mijn eerste opmerking is, dat de partijvoorzitter hogelijk gewaardeerd wordt, als hij de echte sjouwer is voor de partij: hij moet goed alle vergaderingen kunnen leiden, reeksen van spreekbeurten vervullen, zorgen dat het aantal (betalende!) leden toeneemt; kortom, hij moet zeker als persoon tenminste de gelijke maar liefst de meerdere zijn van alle voorzitters der andere politieke partijen.

Als hij daaraan beantwoordt, zal de Unie zijn foto later in een heel mooi lijstje zetten. Verwacht wordt bovendien als de meest vanzelfsprekende zaak, dat hij nooit één cent honorarium vraagt en dat hij alle door hem gemaakte onkosten zelf betaalt. Want zo hoort het!

Maar wee de voorzitter, die bovendien nog de arrogantie heeft politieke uitspraken te doen. Daar is hij niet voor ingehuurd. Politieke uitspraken heeft hij onverkort over te laten aan de fractievoorzitter in de Tweede Kamer. En mocht hij toch de verleiding niet kunnen weerstaan, om iets over de actuele politiek te zeggen, dan dient hij deze uitspraken in te leiden met de woorden: „Terecht heeft onze fractievoorzitter in de Tweede Kamer opgemerkt. . . enz.”.

Laten wij, om misverstand te voorkomen en om deze materie vriendelijk te houden, zeggen dat het voor een politieke partij goed is, als er een gezonde spanning bestaat tussen fractieleiding en partijleiding.

De Unie heeft de jaren door haar eigen gedragspatroon hierin gevonden. Tenslotte is het de partij – en zij alleen – die uitmaakt, welke personen haar in de beide Kamers der Staten-Generaal zullen vertegenwoordigen. De gekozenen kregen een vertrouwensmotie van de partij mee. En aan het einde van hun mandaat beslisten de daartoe aangewezen organen opnieuw, of dit mandaat al of niet verlengd zou worden.

Daar er de loop der jaren door over 't algemeen een goed contact is geweest tussen de partijvoorzitter en de voorzitter der Tweede Kamerfractie, zijn – enkele uitzonderingen daargelaten – kortsluitingen van betekenis uitgebleven.

Unie senaatsfractie

Nog een laatste punt moet ik hier in 't geding brengen. De CHU heeft sinds haar geboorte ook een Eerste Kamerfractie gehad. Voor de CHU was de Eerste Kamer van groter betekenis dan voor andere politieke partijen. De CHU wortelt namelijk voor een belangrijk deel in de regio. Vrijwel steeds waren de verkiezingen voor de Provinciale Staten voor de CHU gunstiger dan voor de Tweede Kamer. Het gevolg hiervan was, dat de Senaatsfractie van de Unie verhoudingsgewijs meestal iets sterker was dan de fractie aan de overzijde van het Binnenhof.

De Senaatsleden der Unie hebben de jaren door gestaan op een onafhankelijk, eigen beslissingsrecht. De Unie heeft dit standpunt geëerbiedigd, wat haar des te gemakkelijker viel, omdat bedoelde leden wel zoveel staatsrechtelijk inzicht hadden, dat zij vrijwel steeds de algemene politieke lijn, zowel van de partij als van hun professionele collega's der rechtstreeks gekozen Kamer volgden.

Onderhouder

Met behoud van deze eigen beslissingsmacht hebben de Senaatsleden ook tijdens het Kabinet-Van Agt de politieke lijn der Tweede Kamer gevolgd. Wel waren er soms verschillende accenten en andere argumenten. Ware dat niet het geval, dan konden we gevoelig de Tweede Kamer afschaffen.

Dat verschil in accent kan ik het best weergeven in de volgende woorden, vooral nu beide Kamers een eigen CDA-fractie hebben: De CDA-fractie in de Tweede Kamer is de schepper van het kabinet-Van Agt; de CDA-fractie in de Eerste Kamer is de onderhouder van dat kabinet.

Daarmee is uw Senaatsfractie tevens gebleven in de politieke lijn van de huidige partijvoorzitter der CHU.